

www.vulkani.rs
office@vulkani.rs

Naziv originala:
Antoine Laurain
MILLESIME 1954

Copyright © Editions Flammarion, Paris, 2018.

Translation Copyright © 2021 za srpsko izdanje Vulkan izdavaštvo

ISBN 978-86-10-03769-2

Ova knjiga štampana je na prirodnom recikliranom papiru od drveća koje raste u održivim šumama. Proces proizvodnje u potpunosti je u skladu sa svim važećim propisima Ministarstva životne sredine i prostornog planiranja Republike Srbije.

ANTOAN LOREN

**KAPLJICA
SREĆE**

Preveo Mirko Bižić

VULKAN
IZDAVAŠTVO

Beograd, 2021.

„Tražim neko drugo mesto, ali ne daleko odavde.“

Žan Žak Sampe, *Quelques mystiques*

To se dogodilo usred noći obasjane jarkom mesečinom, u vinogradima Božole. Zvanični izveštaj bio je otkucan na četiri strane u tri primerka:

Šarmali le Vinj. Gospodin Pjer Šavo (47) – izjava svedoka o događajima od 16. septembra 1954.

Odeljenje 557: lokalna pitanja

Išao sam kući kroz vinograde, malo pre ponoći. Popio sam piće s Mišelom Perizoom i Fransoa Lešarnijem u *L'Oberž de la belet ruž*, a onda sam ih ostavio kod ratnog memorijala. U svakom slučaju... prolazio sam kroz vinograde samo uz pomoć meseca. On nije davao mnogo svetlosti, ali to nije bilo važno, poznavao sam put kao sopstveni džep. Ništa nije izgledalo neuobičajeno. Tada se to dogodilo (SVE-DOK ZASTAJE). Pojavio se veoma jak blesak, kao kada sevne munja, samo što je trajao malo duže. Bio sam u vinogradu Sen Antoan, onome koji je u vlasništvu Žila Bošana. Blesak je bio silovit i svuda po

nebu bila su svetla. Izgledalo je kao gradić s mnogo sićušnih prozora, ali nije bilo zvuka. Nisam mogao da verujem šta vidim. Osetio sam takvu vrtoglavicu da sam morao da sednem na zemlju. Ta stvar ostala je vidljiva neko vreme, lebdeći iznad čokota vinove loze. Možda je u njoj bilo ljudi koji su me gledali odozgo. Onda je iznenada nestalo isto tako brzo kao što se i pojavilo. Ali bilo je tamo. Video sam to i zato sam došao da dam izjavu, iako su me žena i porodica savetovali da to ne radim. Došao sam da prijavim vlastima ono što sam video.

Zdravog uma i tela i pri sasvim čistoj svesti,

Pjer Šavo

Policija je kategorizovala ovo neuobičajeno svedočenje na sledeći način: izveštaj o neidentifikovanom letećem objektu, izvesnog Pjera Šavoa, odgajivača vinove loze, s boravištem u Šarmali le Vinju. Uprkos neobičnom karakteru izveštaja, dežurni policajci nisu tog jutra bili previše iznenađeni. Od početka godine, policijske stanice u celoj zemlji zabeležile su neobično veliki broj takvih izjava. Davali su ih ljudi svih mogućih zanimanja, a među svedocima je bilo notornih alkoholičara, prenosilaca raznih priča, advokata, slaboumnika, lokalnih dostojanstvenika, nepoznatih kamiondžija, sveštenika, gradskih stanovnika i farmera. Policija je radila svoj posao i savesno zapisivala izveštaje tih ljudi, prenosila ih nadležnima i arhivirala u tri primerka. Štampa – pogotovo lokalna – nikada nije propuštala priliku da zabavi čitaoce tim bizarnim pričama. Do kraja 1954. godine, policija širom zemlje dobila je više od hiljadu izjava svedoka i skoro petsto prijava o viđenju NLO-a. Nikada nije pronađeno nikakvo objašnjenje ovih pojava, a broj prijavljenih viđanja postepeno se vratio na normalan nivo – između pedeset i stotinu godišnje.

Kao što je njegova porodica i predvidela, Šavoa su neprestano zadirkivali i dobio je nadimak Gospodin Leteći Tanjir.

Unuci su ga 1978. godine odveli da gleda film *Bliski susreti treće vrste*. Kada se matični brod pojavio na ekranu na zaprepašćenje Francoisa Trifoa u ulozi Kloda Lakomba, Pjer Šavo povikao je: „To je onaj koji sam ja video! Ja sam sve ovo video 1954!“ Ostali gledaoci u bioskopu okrenuli su se da mu kažu da ćuti, a jedan, koga nije mogao da prepozna, doviknuo je: „Zaveži, Šavo!“ Kasnije za večerom, dok je njegova supruga gledala s neodobravanjem, Pjer Šavo odlučio je da popije flašu *Šato Sen Antoana 1954* koju je dugo čuvao. Kao i obično, sipao je kapljicu i u činiju sa hranom svog psa, kuje Ausvajs – ćerke Šnel, unuke Ziga, nemačkog ovčara koji je ostao iza Vafen SS kada su pobjegli, i za kog su svi pretpostavljali da je jednim delom vuk.

Sutradan je krenuo u vinarsku zadругu i ni on ni Ausvajs više nikada nisu viđeni. Poslednja slika koja je ostala u pamćenju njegovim najdražima i najbližima bio je čovek pored koga stoji njegov pas, kako podiže okovratnik i povlači dim iz lule: „Gadno vreme“, rekao je, pa zatvorio vrata za sobom i nikada se više nije pojavio. Njegova porodica izdala je oglas o nestaloj osobi, pretraživala ribnjake kukama i organizovala potrage po šumama, ali uzalud.

Vino koje je proizveo vinograd Sen Antoan 1954. godine bilo je izvanredno. Osamsto flaša te berbe razgrabljeno je te iste godine. Iako je vino bilo sveže, činilo se da ima dubinu ukusa tridesetogodišnjeg *grand cru*. Jedan enolog izjavio je da je prepoznao „taninske nijanse i dugotrajan ukus veoma dobrog *šambole muzinjija*“. Žil Bošan rekao je da je to rezultat njegovog vrednog rada i novih tehnika koje je primenjivao. Međutim, nikada više nije uspeo da proizvede tako sjajno vino, a *Šato Sen Antoan* ponovo je bilo sasvim obično stono vino kakvo je oduvek i bilo.

Nebo nad Parizom – 2017.

„Molimo vas, vežite pojaseve, zatvorite sklopive stočice i vratite sedišta u uspravan položaj. Sada počinjemo spuštanje na *Rosi Šarl de Gol*. Po lokalnom vremenu je devet sati i četrdeset pet minuta, a temperatura na površini tla je četrnaest stepeni.“ Dok je davana ova objava, moćni stajni trap *boinga 767 Amerikan erlajnsa* već je pripremljen za sletanje. Pariz. Najzad. Posle deset sati leta, Bob Braun najzad će stupiti nogom u Pariz prvi put u životu. Zatvorio je Hemingejev *Pokretni praznik*, koji su mu poklonili sin i ćerka, sklopio stočić ispred sebe i podigao sedišta u uspravan položaj. „Evo nas, Goldi...“, rekao je Bob, tapšući naslon za ruke praznog sedišta pored svog. Sa strane prema prolazu između sedišta, debeli Kinez dremao je s maskom za spavanje na očima. Stjuardesa ga je blago probudila, posle čega je i on uspravio naslon sedišta.

Bob i njegova žena Goldi uvek su sanjali da odu u Pariz. Kako su godine prolazile, francuska prestonica dobijala je za njih mitski status.

Monmartr, Ajfelova kula, Notr Dam, mostovi na Seni, Trg Konkord, Luvr, bašte kafea, Pariska opera i druge poznate znamenitosti kao da su pripadali začaranom gradu koji će zauvek biti izvan njihovog domašaja. Kao drevna Aleksandrija s bibliotekom i svetionikom, Kolos sa Rodosa, ili Semiramidini Viseći vrtovi, sa cvećem i drvećem koje se u terasastim nivoima spuštalo prema Eufratu. Njihova opsednutost Parizom poticala je još iz vremena kada su se tek upoznali.

Pre trideset godina, u svojoj dvadeset osmoj, Bob je prošao kroz dvokrilna vrata bara *Što da ne*, u Lajon stritu u Milvokiju. Tog zagušljivog avgustovskog dana trebalo je da se nađe s drugim mladićem koji je prodavao polovan *harli dejvidson XR-750*. Motocikl nije bio u sjajnom stanju, ali cena je bila primamljiva. Budući da je bio mehaničar, Bob je hteo da vidi motocikl pre nego što ponudi nekoliko stotina dolara koje je uštedeo. Otišao je do bara i susreo se s plavom kosom i lepim osmehom Goldi Delfi, nove šankerice koja je nežnim rukama brisala pivske čaše. Godinama kasnije, Goldi će opisivati tu situaciju svojoj deci: „Vaš otac ušao je u moj bar kao Klint Istvud!“, na šta bi Bob uvek dodao: „Ja sam viđao žene kao što je vaša majka samo na kalendarima u automehaničarskim garažama!“

Sastanak u vezi s kupovinom *harlija* morao je da sačeka, jer Bob je sada mogao da misli samo na šankericu, a motocikl koji se proizvodio u Milvokiju više mu se nije činio važnim. Ali kako da joj se obrati a da ne zvuči kao budala ili kreten ili, najverovatnije, oboje? Bobu je pogled privukla razglednica iz Pariza s Ajfelovom kulom naspram plavog neba, zalepljena na stub iza šanka. Pomislio je da bi mogao da izgovori *Ajfelova kula* na francuskom i osmehne se mladoj ženi. To bi moglo da upali. Zvučalo bi inteligentno, možda svetski. Otpio je gutljaj piva i dobacio „*Le Tour Eiffel... Pariz!*“ Goldi se odmah okrenula prema njemu – i ona se poslednjih četvrt sata pitala

kako da započne razgovor s Klintonom Istvudom a da ne zvuči kao jeftina prostitutka.

„Da!“, rekla je entuzijastično. „To je od jednog gosta koji je tamo na odmoru. Poslao je vlasniku bara.“

„Izgleda strava – tako je visoka!“, odgovorio je Bob, zureći u sliku.

„Svakako jeste. Visoka je kao centar *Džon Henkok* u Čikagu.“ Goldi se približila Bobu da bolje pogleda razglednicu, iako joj je već bila vrlo dobro poznata.

Bob je klimnuo glavom. „Ali niko ne živi u njoj?“

„Ne, međutim, otvorena je za posetioce.“

„Dakle, ni za šta se ni koristi?“

„Ne, baš ni za šta; napravili su je zbog... pa, jednostavno, zbog toga što je lepa.“

„Kakav narod“, rekao je Bob s divljenjem, ponovo klimajući glavom. „Spojili su hiljade čeličnih greda teških čitavu tonu da naprave džinovski šiljak koji apsolutno ništa ne radi.“

„Da“, odgovorila je Goldi, „mislim da je to vrlo francuski.“ Lica su im bila još bliža dok su oboje gledali taj veličanstveni spomenik, kao da očekuju da im turisti mahnu s njega.

Do Bobovog sastanka nikada nije ni došlo. Posle pola sata razgovora o ljudima koji prave beskorisne stvari, i još pola sata razgovora o Parizu, u kome ni jedno ni drugo nije bilo, Bob je otišao s brojem telefona Goldinih roditelja. On je njoj dao broj radionice Džoa Feldmana, *Menš motors*.

Bilo je suđeno da Pariz ostane samo maštarija za njih. Dva meseca pošto su se upoznali, iako su se verili, izabrali burme i sanjari ili da provedu medeni mesec lutajući ulicama Monmartra, Boba su pozvali iz *Harli-Dejvidsona*. Ljudi iz njihove kadrovske službe uočili su njegove mehaničarske sposobnosti i ponudili mu posao, da

dizajnira nove motore, za tri puta veću platu od one koju je imao u *Menš motorsu*. Bobova karijera bila je u usponu i let za Pariz nije mogao da se poredi s tim.

Sledećih trideset godina, Bob i Goldi živeli su zajedno u lepoj kući u Milvokiju, s američkom zastavom istaknutom u dvorištu, i podigli dvoje dece, Dženi i Boba Džuniora. Goldi je kupila bar *Što da ne*, a kada je Bob počeo da se sprema za povlačenje iz odeljenja za razvoj motora, posle tri decenije lojalnog i predanog rada na poboljšanju buke najpoznatijeg motocikla na svetu, Goldi je unajmila menadžera da vodi njen bar. Vreme je prosto letelo i nikada nisu stigli da izađu izvan granica američkog kontinenta. Majami, Njujork i Las Vegas bili su najdalja mesta do kojih su ikada putovali. Ostatak vremena uživali su u motociklističkim izletima na trideset različitih *harlija*. Bob je bio član ekipe *Roud kepten* i kao svi ostali članovi nosio je crni kožni prsluk GVH (Grupa vlasnika *harlija*) pun bedževa. Udruženje vozača *harli-dejvidsona* iz Milvokija uopšte nije bilo poput ratobornih *Anđela pakla*. Članovi *Milvoki Iglsa* bili su miroljubivi ljudi koji vole svoje porodice, prijatelje, roštilj i sjaj hroma na motociklima.

„Goldi, vreme je!“ rekao je Bob pre osam meseci. Najzad će otići u Pariz. Išli su na časove jezika u lokalnom francuskom institutu i gledali klasične francuske filmove koje je preporučila njihova profesorka, Abigejl Doerti, jer je dikcija glumaca u njima bila tako čista. Bob i Goldi otkrili su Žana Gabena, Morisa Ševalijea i Fernandela.

Sada su bili spremni. Rezervisali su avionske karte i isplanirali gde će odsesti, ali onda se Goldi razbolela. Ozbiljno razbolela. Prvo lečenje koje je pokušala bilo je uzaludno. Njena leukemija bila je neizlečiva. „Iako su deca odrasla, trebalo bi da nađeš novu ženu“, rekla je Goldi Bobu. „Ti nećeš moći da se brineš sam o sebi.“ Bob nije ništa rekao i okrenuo se da pogleda kroz prozor bolnice a da ona ne vidi njegov

pogled. „Bobe? Slušaš li ti mene? Ti čak ne znaš ni da uključiš mašinu za veš!“ Drvo napolju zamaglilo se ispred njegovih očiju, koje su odjednom zamaglile suze.

Goldi je sada bila u komi dva meseca, njen nervni sistem savladale su kancerozne ćelije i bila je uključena na respirator. Stanje joj se stabilizovalo, ali lekari su otpisali svaku mogućnost da joj se svest vrati.

Bob je hteo da odustane od putovanja u Pariz, ali avio-kompanija nije htela da sarađuje. Polisa osiguranja koju su uplatili nije pokrivala mogućnost da jedno od putnika padne u komu. Jedini opravdan razlog za otkazivanje puta bila je smrt putnika ili pismo s potpisom putnika koji se razboleo. Kada je avio-kompanija najzad razumno sagledala situaciju i pristala da im refundira karte „u znak dobre volje zbog nesreće koja vas je zadesila“, Bob se predomislio i rekao deci: „Taj prokleti avion ne kreće bez mene i vaše majke!“ Odbio je povrat novca, čak i za Goldinu kartu. Sedište pored njega ostaće prazno. Bob se spakovao što je bolje umeo. Napravio je spisak i pažljivo presavio svoj motociklistički kožni prsluk. Obećao je članovima moto-kluba da će ga nositi kada bude pravio selfi na Ajfelovoj kuli. Njegov sin vozio je od Milvokija do čikaškog aerodroma, a ćerka je došla da ga isprati. Kamionet Boba Džuniora pratilo je celim putem dvadeset *harlija* s malim američkim i francuskim zastavama.

Kada je avion sleteo, Bob je otvorio fasciklu s podacima o iznajmljenom stanu, koji su njegova deca izabrala na sajtu *Airbnb*: madam Renar, Ru Edgar Šarelije 18. *Ako iko bude pitao, reci da si jedan od njenih američkih rođaka.*

Radnja u prizemlju zgrade bila je okupana večernjim suncem. Na sto je bilo položeno 267 keramičkih delova statue Erosa, koja je bila visoka oko metar, pre nego što je pala na pod zimske bašte popločan mermerom. Pošto je pažljivo izbrojala delove, Magali ih je razvrstala na gomilice prema boji. Prelepa statua iz devetnaestog veka bukvalno je eksplodirala kada je udarila o pod. Vlasnik je uradio tačno ono što je trebalo i počistio sve delove u kartonsku kutiju pre nego što je žurno došao u Magalinu radionicu. Većina ljudi misli da je nešto što je tako razbijeno zauvek izgubljeno, ali to nije tačno. Za razliku od živih bića, predmeti mogu ponovo da se sastave. Za tri meseca, prelepi Eros ponovo će zauzeti svoje mesto među sobnim biljkama u zimskoj bašti i niko nikada neće ni pomisliti da je bio razbijen na 267 malih delova. Naravno, s njim će morati pažljivo da se postupa, ali to će biti sve. Biće tamo, ponovo rođen, kao svi predmeti koji su prošli kroz ruke Magali Leser u prošlih pet godina – emajlirani glineni ćup, mermerni kip, emajlirani pehar, figura izvajana od slonovače, porcelanska šolja za čaj, vaza od opala... „Ti si čarobnica“, tako

su njene mušterije često govorile Magali, i bilo da su to preprodavci antikviteta ili obični građani, bio je to najlepší kompliment koji su mogli da joj daju.

Magali je studirala restauraciju i konzervaciju na Ekol de Konde i zatim se obučavala u nekoliko ateljea pre nego što je otvorila sopstveni u dvadeset sedmoj godini. Preuzela je iznajmljeni lokal u Ru Edgar Šarelije 18, u kome je prethodno bila prodavnica tepiha. Azar Rafi, koji je držao radnju trideset godina, specijalizovao se za perzijske tepihe, ali sada je jedva čekao da se penzionise. „Niko ne želi tepihe u poslednje vreme, gospođice. Mladi ljudi sada hoće voskirani parket. Ja sam prodavao tepihe njihovim roditeljima, a kada ih oni naslede, vrate ih ovamo! Ja sam sasvim zadovoljan što ponovo otkupljujem svoje tepihe, ali kome mogu dalje da ih prodam? Ja sam kao mačka koja juri svoj rep. Vrtim se ukруг po radnji i dosta mi je toga. Povlačim se.“ Uz radnju je iznajmljivan ogroman atelje na šestom spratu iste zgrade, napravljen spajanjem nekoliko soba za služavke. Azar Rafi koristio ga je kao magacin. Magali ga je doterala i to je postao njen stan.

Dolazak stručnjaka za restauraciju u zgradu nije prošao nezapazeno. Magali se možda bavila prastarim zanatom i radila u svetu lepe umetnosti i muzeja, ali izgledala je više kao devojka iz gotik rok grupe ili možda lik iz filma Tima Bertona. Imala je nekoliko pirsinga u levom uhu, bledu kožu i jarkocrvene usne. Njena garderoba sastojala se uglavnom od kratkih haljinica ukrašenih lobanjama i ukrštenim kostima, ili mačkama, i obično je nosila plitke čizme s velikim hromiranim kopčama. Isprva su se sitne stare dame koje su živele u zgradi pomalo plašile Magali, ali uskoro im je prirasla srcu pošto se ponudila da ide u kupovinu za njih, šalje njihova pisma i čak im zaliva cveće i hrani mačke, pse ili kanarinke kada su bile odsutne.

Jednostavno je velika šteta, govorele su one jedna drugoj, da tako lepa devojka tako poružnjuje samu sebe.

Jednog jutra zaustavila je predsednika kućnog saveta u ulazu zgrade. „Gospodine Larnodi, mogu li nešto da vas pitam?“

„Naravno, a ako je reč o životu u broju 18, moći ću da ti pomognem.“

„Da, o tome je reč...“ Magali je pogledala u tupe vrhove svojih čizama pa ponovo u gospodina Larnodija. „Da li je istina da me svi u zgradi zovu Abi?“

U to vreme, serija *Mornarički istražitelji* rušila je rekorde gledanosti svakog petka uveče, a jedan od glavnih likova bila je Abi, mlada forenzičarka u Mornaričkoj kriminalističkoj istražnoj službi koja je bila veoma talentovana, uvek vesela i obučena u gotskom stilu. Sve vreme provodila je u belom mantilu u laboratoriji, slušajući tehno muziku dok je proučavala otiske prstiju, mikroskopske niti, SIM kartice i DNK da bi pomogla kolegama da reše zločine. Magali je, takođe, bila u svom ateljeu od jutra do večeri, nosila beli mantil i slušala neku neprepoznatljivu muziku dok je vršila popravke s naučnom preciznošću. Ta sličnost, i fizička i profesionalna, nije promakla stanarima zgrade i brzo su je prozvali Abi.

Tog jutra, Iber Larnodi započeo je odgovor: „Slušaj, Abi, ne znam šta ljudi u zgradi privatno govore...“, pa je, sav užasnut, zastao i izvinio se. „Ne postoji namera da to na bilo koji način bude uvredljivo, gospođice Leser“, nastavio je ozbiljno. „Nasuprot tome, to je znak naše velike naklonosti prema tebi. Madam Lasez i madam Bolije, stanarke koje su najduže u našoj zgradi, ne mogu dovoljno da te nahvale. Ti si unela novi život u tu uspavanu staru radnju i pridobila našu domarku, madam Da Silvu – što nije lako. Svima ovde se mnogo dopadaš, možeš biti sigurna u to.“

Magali je ćutke klimnula glavom, a Iberu se ućinilo da su joj se u oćima moŹda pojavile suze.

„Hvala vam“, promrmljala je. „Prijatan dan, gospodine Larnodi.“

Ako je Magali bila veliki hit meću starim damama, meću muškarcima je imala manje uspeha. Njen poslednji dećko ju je ostavio, i sve što je Magali imala da olakša sebi samoću bili su razbijeni delovi statue na kojima su njeni prsti izvodili ćaroliju. NaŹalost, nije mogla da primeni istu ćaroliju i na sopstveni Źivot, koji je njoj izgledao kao slagalica ćiji se delovi ne uklapaju.

Delovi statue rasporećeni po njenom stolu neosetno su se zatrešli. Pre nedelju dana, mašina za bušenje tunela koja je produŹavala liniju metroa 14, poznatu kao Meteor, stigla je do Ru Edgar Źarelije. Ogoromna mašina s okruglom glavom za bušenje radila je na više od dvadeset metara ispod zemlje, ali poslednjih ćetrdeset osam sati ćinilo se kao da je ispod broja 18, jer ako biste paŹljivo gledali, mogli ste da primetite podrhtavanje. Delovi statue prestali su da se tresu i tada se ćulo zvonce na vratima. „Dolazim!“, povikala je Magali.

Rasporedila je i poslednji deo i otišla da otvori vrata, pred kojima je stajao muškarac od tridesetak godina, s buketom ljubićica. „Da li je vreme da krenemo?“, upitala je ona i pre nego što je videla cveće.

„Našao sam ovo usput, za tebe je“, rekao je Źilijen.

„Hvala ti! Ući, a ja ću naći vazu za njih.“ Magali je uzela vazu od opala okrnjene ivice, s prikaćenom ceduljicom.

„Jesi li ranije išao na neki od ovih sastanaka kućnog saveta?“, upitala je Źilijena dok je punila vazu pod ćesmom.

„Ne, nikada. Dosad sam uvek iznajmljivao stan.“

„Pa, videćeš, to traje u beskraj, ali umeju da budu zabavni. Gospodin Larnodi brine se za sve; on Źivi za ovu zgradu. Kladim se da će prićati o razvaljenim kopcima u podrumu; opsednut je njima već